

A MAGYAR FEGYVERSZÜNET TRAGÉDIÁJA

1944 október 15.

Írta és válogatta
ISÉPY DEZSŐ

BUDAPEST
2003

A MAGYAR FEGYVERSZÜNET TRAGÉDIÁJA

1944 október 15.

Irta és válogatta
ISÉPY DEZSŐ

BUDAPEST
2003

A Főméltóságú Asszony.

vitéz nagybányai Horthy Miklós Magyarországú Kormányzója.

Tartalom

Előszó	5
Bevezetés	7
Horthy Miklós véleménye	7
Horthy Miklós viselkedése	8
Horthy Miklós tevékenysége a fegyverszünet megkötése érdekében	8
A fegyverszünet életbe léptetésének tragédiája	9
Mi történt Horthy Miklós kiáltványával?	11
Ember-jogellenes kegyetlenkedések, atrocitások Magyarországon 1944-1945-ben	12
Magyarország kormányzója 1944. október 16-án nem mondott le	14
Horthy Miklós igazsága	15
Irodalomjegyzék	16
Koszorús Ferenc emlékiratai és tanulmányainak gyűjteménye	17
Horthy Miklóssal kapcsolatos irodalmi adatok gyűjteménye	27

Előszó

Megdöbrentő könyvet írt Isépy Dezső *A magyar fegyverszünet tragédiája* címmel.

XX. századi történelmünk egyik legsúlyosabb évében vagyunk, 1944-ben. Nyilvánvalóvá vált Németország katonai veresége, Románia augusztusban kiugrott. Horthy kormányzó fölismerte a helyzet változásait, s a legnagyobb titokban megkezdte a magyar fegyverszüneti tárgyalások előkészítését. Bakay altábornagyot 1944 augusztus 1-én az összes karhatalmi alakulat és a budapesti honvéd hadtest parancsnokává nevezte ki, azzal a feladattal, hogy szervezze meg esetleges német katonai ellen-akciók katonai biztosítását.

S itt következtek be azok az események, amik miatt keserű lesz az ember, ha tanulmányozza vagy tanítja ezeknek az éveknek a történetét. A kulcs-szó: *árulás*.

Már 1944 tavaszán, Magyarország német megszállása idején is voltak magyarok, akik az ország sorsát kizárólag Németország oldalán képzezték el. 1944 őszén pedig egyenesen a *legmagasabb kormánykörök egyes vezető személyiségei* látták úgy, hogy Németországgal még a háború láthatólag legutolsó szakaszában sem szabad szembe szállni. A szerző így látja ezt: „A Gestapo árulók segítségével, idejében felderítette Horthy Miklós titkos katonai terveit. A Bakay Szilárd altábornagy által jó eredménnyel bíztató szervezési munka veszélyességét felismerve, a Gestapo október 8-án, egy jól célzott csapással – Bakay altábornagy letartóztatásával – az eddigi, eredményesen végzett szervezési munkát megsemmisítette.”

A fegyverszünetet azonban október 11-én aláírták. Az áruló vezetők már csak azt tehették, hogy a kormányzó rádió-nyilatkozatát meghamisították, s döntő részt hagyva belőle, gyakorlatilag érvénytelenítették a fegyverszüneti egyezmény tartalmát. A *magyar miniszterelnök* ugyanis *kihagyatta* a proklamációból azt a mondatot, amely szerint Magyarország hadiállapotba kerül Németországgal.

A Szerző több forrással bizonyítja ezt: szomorú olvasmány mindenki számára. S szomorú és valóban tragikus, hogy ezek következtében a szovjet csapatok lerohanták, kirabolták és megalázták az országot és népét.

Isépy Dezső bátorságát és emberségét bizonyítja, hogy pártatlanul merte elemezni ezt a zaklatott és tragikus fordulópontját hazánknak. Munkája alap-

mű, amit nem csak az érdeklődők és a kortársak, hanem az egyetemi fiatal magyar értelmiség is haszonnal forgathat.

Raffay Ernő

E könyv nem Horthy Miklós igazolására, hanem a szegény magyar nép borzalmas tragédiájának közérthető bemutatására készült.

Köszönet özv. Horthy Istvánnének, a Horthy Miklós Történelmi Társaság Sárospataki Szervezetének és a Horthy Miklós Társaságnak e könyv megjelenését segítő erkölcsi támogatásukért.

Budapest, 1944. október 15.

Gondolatok e nap történéseivel kapcsolatban

Bevezetés

Célom az, hogy a mai magyar köztudatban élő, felületes, hamis, vagy rosszindulatú megítélések helyett, tárgyilagos, egyértelmű történetszemlélet kialakítását segítsen elő a hazai és a nagyvilágban szétszóródott magyarok között.

Az elmúlt fél évszázadban nem volt meg a lehetőség arra, hogy a magyar fegyverszünettel kapcsolatos tragikus történeteknek tárgyilagos, egyértelmű értékelése alakulhasson ki a köztudatban.

Horthy Miklós véleménye

Mindenek előtt szükséges az, hogy ismerjük meg a történésekkel kapcsolatos, kormányzói véleményt, az emlékirataiban közöltek szerint.

„A kiáltvány elhangzása után mentek végbe azok a felforgató események, amelyeknek hiteles története teljes pontossággal még ma sem állapítható meg. Sőt, a jövőben is aligha válik lehetővé. Különböző személyek, akik azokban szerepet játszottak, cselekedeteikről és állásfoglalásuk okairól már nem adhatnak számot.”

Az emlékirat szövege nem teszi lehetővé a történet egészének megismerését. A tudományos történetírás még csak évtizedek múlva, vagy talán sohasem fogja tudni tárgyilagos, egyértelmű, teljes képét nyújtani e nap történetének.

Mint kortárs, a magától értetődő, evidens tények csoportosítása útján, szeretném egyértelműen megérthetővé tenni az ezen a tragikus napon történeteket és jelentőségüket.

Horthy Miklós viselkedése

Magyarország a trianoni békediktátum következményeként, 400 év után, valóban önálló állam lett. Ebben a negyed évszázadnyi időben államfője Horthy Miklós volt. Kormányzósága alatt az ország fokozatosan fejlődött minden téren. Ezt az általános fejlődést a második világháború kitörése szakította meg. A Német Birodalom hatalmi törekvésének következtében Magyarország kényszerpályára került és kényszerítve volt a második világháborúban is részt venni.

1944. március 19-e után a német katonai megszállás miatt, állami önállósága teljesen megszűnt. Horthy Miklós az ország vezetését mindig úgy irányította, ahogy ezt annak létérdekei megkívánták. Mindenesetre úgy vezette, hogy a háborús évek alatt Magyarország Európa egyetlen, a béke szigetének nevezhető állama volt. Itt nem érvényesülhettek teljes egészükben a német érdekek.

Amikor nyilvánvalóvá lett a Német Birodalom háborús vesztesége, időszerevült vált Magyarországnak a német érdekű háborúból való kilépése.

Horthy Miklós határozott tevékenysége ekkor arra irányult, hogy fegyverszünetet kössön a Szovjetúnióval. A fegyverszünet azt jelentette, hogy Magyarország megszünteti a szovjet hadsereggel szembeni harcot és az ország csak átvonulási terület lesz a szovjet hadsereg számára a német határ felé.

Ez az elképzelés - mint Románia példája bizonyította is – helyes és egyetlen út volt arra, hogy Magyarország ne váljon két ellenséges ország harcterévé.

Horthy Miklós tevékenysége a fegyverszünet megkötése érdekében

Nem helytálló az a vélemény, amelyik egyedül Horthy Miklóst hibáztatja a megszervezés hiányosságai miatt és ugyanakkor elhallgatja az alapos és jól működő német titkosszolgálat szerepét az 1944. október 15-i magyar tragédiában.

Magyarország 1944. március 19. óta német katonai megszállás következtében elveszítette az addigi, állami önállóságát. A fegyverszünet megkötéséhez szükséges szervezési, előkészítő munkát csak a német titkosszolgálat által korlátozott körülmények között lehetett végezni. Ebben a helyzetben nem lehetett mindazt cselekedni, ami a cél érdekében szükséges lett volna. Csak azt

lehetett tenni, ami nem járt azzal a következménnyel, hogy a német titkosszolgálat felfedi és csapásaival véglegesen megsemmisíti a magyar fegyverszünet megvalósításának lehetőségét.

A fegyverszünet kérdésében Horthy Miklós - lehetőségei szerint – körütekintéssel és határozottsággal járt el. A fegyverszünet jogérvényes megkötését sikeresen megoldotta. A fegyverszünet megkötése 1944. október 11-én megtörtént.

A fegyverszünet életbeléptetésének tragédiája

Horthy Miklós Bakay Szilárd altábornagyot azzal a titkos feladattal bízta meg, hogy szervezze meg a katonai biztosítást arra az esetre, hogyha a németek ellen-akciót kezdenének, a fegyverszünet életbe léptetésének megakadályozása érdekében. Kinevezte 1944. augusztus 1-ével a budapesti I. Honvéd Hadtest és valamennyi belső karhatalmi alakulat parancsnokává.

Bakay altábornagy titkos szervezése nem kizárólag a budapesti, hanem más honvéd alakulatokra is kiterjedt. Így Kárpátaljáról az ottani gépkocsizó lövész pótezredet Latorczay Lőrinc ezredes parancsnoksága alatt, továbbá, másokat is Budapestre és környékére irányított.

A magyar fegyverszünet megvalósulása a Német Birodalom létérdekét veszélyeztette. Ezért a német titkosszolgálat mindent megtett, hogy a Horthy Miklós által megkötött fegyverszünet életbe ne léphessen.

A Gestapo árulok segítségével, idejében felderítette Horthy Miklós titkos katonai terveit. A Bakay Szilárd altábornagy által jó eredménnyel bízott szervezési munka veszélyességét felismerve, a Gestapo október 8-án, egy jól célzott csapással – Bakay altábornagy letartóztatásával – az eddigi, eredményesen végzett szervezési munkát megsemmisítette.

A Gestapo másik, jól célba talált csapása Hindy Iván tábornoknak a közreműködésével következett be.

Október 15-én délelőtt, Hindy Iván saját elöljáróját, Aggteleky Béla altábornagyot, az I. Honvéd Hadtest parancsnokát személyesen letartóztatta és saját magát kinevezte az I. Honvéd Hadtest parancsnokává.

Azonnal általános összetartást rendelt el. Honvéd alakulat csak az ő engedélyével hagyhatta el laktanyai körletét. Így laktanya-fogságba zárta a budapesti honvédalakulatokat. Ezáltal fosztotta meg Horthy Miklóst a budapesti katonai erejétől.

A harctereken lévő 1. és 2. Magyar Hadsereg parancsnokait Horthy Miklós személyesen igazította el az általa majd kiadásra kerülő fegyverszüneti parancs végrehajtására. Ezt a parancsot a vezérkari főnökségen lévő, árulok ve-

zérkari tisztek nem továbbították. Megsemmisítették. A kormányzó szándékával ellentétes értelmű ellen-parancsokat továbbították a hadsereg parancsnokságokhoz. Ezzel zavart keltve, megakadályozták a kormányzó szándékának megvalósítását.

Ezeknek és más árulások következtében történt meg az, hogy Horthy Miklós október 15-én katonai támasz nélkül maradt.

Ide tartozik még a Budapest térségében lévő magyar és német csapatok erőviszonyainak a megvizsgálása is. Az a korábbi megállapítás, hogy „csak gyenge őralakulatok álltak az erős német páncélos egységekkel szemben” – nem állja meg a helyét. E kérdés újabb tanulmányozás szerint (Koszorús Ferenc) 1944. október 15-én 4-5 óra alatt össze lehetett volna vonni Budapesten magyar részről 13 zászlóalj, 4 üteget, 5 harckocsi századot, 1 légvédelmi tüzér osztályt. A szemben álló német katonai összerő zászlóalj – harcászati egységekre átvértékelt 5 zászlóalj és 6 üteg volt. Az 503. Tigris harckocsi osztálynak pillanatnyilag nem volt lőszere.

A katonai történéseken kívül van még egy másik nagyon fontos részlete az október 15-i magyar tragédiának.

A megkötött fegyverszünet életbe léptetéséhez az is szükséges, hogy a magyar államnak jól működő kormánya is legyen. Olyan, amelyik gondoskodik azokról a feltételekről, amelyek biztosítják és elősegítik a szovjet csapatok zavartalan és minél gyorsabb átvonulását a német határ felé.

Ez a feladat Lakatos Géza vezérezredesre és kormányára tartozott.

Amikor a fegyverszünet életbeléptetésének közhírré tételére sor került, kiderült, hogy Magyarország a mai naptól kezdve hadiállapotban lévőnek tekintti magát Németországgal szemben. Ekkor a miniszterelnök és kormánya lemondott. Félték felelősséget vállalni a következményekért.

Magára hagyták Horthy Miklóst akkor, amikor már nem volt többé idő új kormány megszervezéséhez. Horthy Miklós az európai diplomáciai szokásoknak megfelelően, a hadüzenetet személyesen átadta a Német Birodalom képviselőjének.

A kormány lemondását drámai hangú vita előzte meg. Ennek során kétségbe vonták Horthy Miklós jogát ahhoz, hogy az Országgyűlés hozzájárulása nélkül dönthet a fegyverszünet kérdésének az ügyében. Ezt Horthy Miklós visszautasította. Ezzel zárult az utolsó koronatanács ülés. (Az utána következő komédiával nem érdemes foglalkozni.)

Miután Horthy Miklós átadta a hadüzenetet a Német Birodalom képviselőjének, megszólalt a Budapesti Rádió és a Horthy Miklós által fogalmazott, de Lakatos Géza vezérezredes – miniszterelnök által önhatalmúlag meghamisított szövegű kiáltványt többször sugározta.

Mi történt Horthy Miklós kiáltványával ?

Miután Moszkvából rádión megérkezett az értesítés, hogy október 11-én a magyar fegyverszünet aláírása megtörtént, Horthy Miklós elkészítette kiáltványa szövegét. Átadta Ambrózy Gyula irodafőnöknek, hogy őrizze meg és amikor parancsot ad rá, juttassa el a Rádióba, közhírré tétel céljából.

Mi történt ezután a kiáltvány szövegével? A választ két – Budapesten megjelent – könyvből vett idézetből tudhatjuk meg.

Idézetek:

1. Karsai Elek- Karsai László: A Szálasi per. Bp. 1988. 50. old.

„Elnök: - De tudtak önök arról a minisztertanácson, hogy azt közvetlenül követni fogja a kormányzói proklamáció rádióba való beolvasása? Erről szó volt?

Lakatos: - Igen! Ambrózy nekem az előző napon, 14-én a proklamációt megmutatta. Egyetlen aggályom az volt, hogy a hangot túl erősen tartom, bármennyire minden szava találó és igazságot tartalmaz. Tudtam ugyanis, hogy nincs fegyveres erőnk kéznél.

Elnök: - Mégis, mi maradt ki belőle ?

Lakatos: - Csak egyetlen mondat, az én javaslatomra, az, hogy a németekkel pedig a mai naptól kezdve Magyarország hadban lévőknek tartja magát. Ezt végzetesnek tartottam. Tudtommal Ambrózy adta ki a szöveget Hlatky Endrének, sajtó államtitkáromnak, hogy olvassa be.

Elnök: - Megtörtént?

Lakatos: - Igen.

2. Horthy István: Becsület és kötelesség. I. Bp. Európa Kiadó 2001. 315-316. old.

„Hogy Lakatos a kormányzó által jóváhagyott proklamáció-tervezetből ezt az ő beleegyezése nélkül törölte, elképesztő és minősíthetetlen. Az egész kiáltványnak az volt az értelme, hogy a lakosság, a honvédség és a külföld megtudja: mostantól Németországgal hadi állapotban vagyunk. Nemcsak ez a mondat hiányzott a szövegből, de még hozzá az a szó, hogy fegyverszünetet kérünk, eredetileg feltétlen „kértünk”, vagy „kötöttünk” kellett volna, hogy legyen. Nehéz lenne elképzelni, hogy Lakatos ezt apósom jóváhagyásával változtatta volna meg, amikor az én fülem hallatára mondta Veessenmayernak, hogy fegyverszünetet kért: „Ich habe um Waffenstillstand gebeten – és elhatározásomat semmi sem változtathatja meg”. Ez teljesen a fegyverszüneti megegyezés szellemében volt.

Ez a két idézet egyértelműen bizonyítja azt a tényt, hogy a Horthy Miklós által jóváhagyott szövegű kiáltványt Lakatos Géza önhatalmúlag megváltoztatta. Ambrózy Gyula pedig tudatosan egy megváltoztatott szövegű kiáltványt juttatott el közreadás céljából a Rádióba.

Mint hogy a Horthy Miklós tudta nélkül megváltoztatott szövegű kiáltvány közreadása megtörtént, bizonyított tény az is, hogy Lakatos Géza meghamisította a kiáltványt. Ambrózy Gyula pedig kötelességmulasztást követett el, amikor a szöveg megváltoztatásáról nem értesítette Horthy Miklóst, hanem önhatalmúlag a megváltoztatott szövegű kiáltványt küldte el a Rádióba.

Ambrózy Gyulának nem volt feladata a kiáltvány szövegét bemutatni Lakatos Gézának. Ez legfeljebb baráti pletyka lehetett. Miniszterelnöki ellenjegyzésre nem volt szükség. Lakatos Géza részéről ez nem tévedés, hanem tudatos, jogosulatlan beavatkozás Horthy Miklós jogkörébe.

Ambrózy Gyulának kötelessége volt – mint irodafőnöknek – bemutatni a kormányzónak a szöveg megváltoztatását, amit Lakatos Géza eszközölt. Ezt elmulasztotta.

Ennek a két szereplőnek a sok más áruság mellett, *kiemelkedő jellegű károkozási következménye volt*. Hadüzenet nélkül a kiáltvány nem felelt meg a fegyverszüneti megállapodásban vállalt feltételeknek. *Igy érvénytelenné vált és bekövetkezett Magyarország 6 hónapig tartó, fegyveres meghódítása. Ez alatt a polgári lakosságnak el kellett szenvedni a fegyverek pusztítását és a szovjet katonáknak a nőkkel szemben tanúsított, embertelen, állati viselkedését, a polgári lakosság tömeges elhurcolását Szovjetúnióbeli kényszermunkára. A meghódított ország hadizsákmány gyanánt történő kifosztását.*

Emberjog-ellenes kegyetlenkedések (atrocitások) 1944-1945-ben Magyarországon

Az alábbiakban idézett történelmi részletek arra mutatnak rá, hogy a Horthy Miklós által megkötött fegyverszünet életbe léptetését megakadályozó áruságok, tevékenységek mekkora, a fegyverszünet által elkerülhető, szenvedéseket zúdítottak az egész magyar népre.

„A nők elleni erőszak okozta a legnagyobb szenvedést a magyar lakosság-nak. Ezek az erőszakoskodások annyira általánosak – tíz évestől hetven éves korig – hogy csak kevés nő kerülhetett el ezt a sorsot.

...Anyákat gyermekeik, férjeik szeme láttára erőszakoltak meg részeg katonák, fiatal, 12 évtől idősebb korban lévő lányokon, az apáiktól, anyáiktól elhurcolva, tíz, tizenöt katona is keresztülment, sok esetben nemi betegségeket

is oltva beléjük. Az első csapat után újabbak jöttek, csinálva elődeik művét és a már nemi beteg nőket a legszívfacsaróbb könyörgésük dacára, újra, meg újra elővették és a Vörös Hadsereg kitermelte a tömegfertőzést a magyar nők rovására. Több elvtárs is az életével lakolt, mert felesége és leányai védelmére kelt...

...az események gyakran tucatnyi egykedvű, egyenruhás várakozótól, vagy szemlélődőtől alig egy-két méternyi távolságra játszódtak le.

...matracokból a templomi oltár előtt ágyat készítettek és itt becstelenítették meg a leányokat és asszonyokat.

...nem készülhetett statisztika, hogy a női lakosság hány százaléka esett erőszak áldozatául. Polcz Elaine az egyetlen, aki megrendítő részletességgel írja le „Asszony a fronton” című művében a nők háború közbeni kiszolgáltatottságát.

...Székesfehérváron 1500 megerőszakolt nőt tartottak nyilván, de öt – hétezerre, tehát az összlakosság 10-15 %-ára becsülték az összes megerőszakoltak számát. (Mindezt 30 napos szovjet megszállás után.)

...Az eddig napvilágra került adatok birtokában feltételezhetjük, hogy Budapesten is a lakoságnak kb. 10 %-a esett nemi erőszak áldozatává.

...Édesanyám letérdelt elé és összekulcsolt kézzel kérte, hogy ne vigyenek el és felajánlotta önmagát értem cserébe. Nekik én kellettem és csizmás lábával félrerúgta édesanyámat. Ekkor nagyapám állt eléjük, de szegény, olyan ütést kapott a fejére, hogy összeesett. Halálosan megrémültem, de már vonszolt is egy másik házba, ahol még három ruszki tartózkodott. Körbe fogtak, mint egy eladó állatot a vásárban. Az a hős, aki idecibált, elengedte a karomat, de csak azért, hogy a blúzomat letépje rólam. Jobb kezem négy éles körmével végig karmoltam a hős képén. Ezután olyan ütést kaptam szemből, hogy összeestem. Felrántott és újból ütött. Még éreztem, hogy a vér megtölti a számát, hogy fogaim törtek ki, aztán elvesztettem az eszméletemet...”

Ezek a megtörtént események hitelesen és részletesebben megismerhetők a „Budapest ostroma”, a „Harcok és bűnök” és „A háború megváltozott természetű” című könyvekből. (Lásd az irodalom jegyzéket.)

Magyarország kormányzója 1944. október 16-án nem mondott le

A hitleri német vezetés az 1944. október 15-i kiáltványának következtében a kormányzót letartóztatta, ezzel hivatali hatalmától megfosztotta, majd fogolyként, családjával együtt, fegyveres őrizettel Németországba szállította és ott fogságban tartotta a háború végéig. Ezzel egy időben a hitleri német vezetés Szálasi Ferencet kormányalakítással bízta meg és a kormányzótól elvett, államfői hatalommal ruházta fel.

Weesenmayer, német meghatalmazott nagykövet, mint a győztes hatalom képviselője, olyan szövegű közleményeket adott közre, amelyeket jónak és szükségesnek tartott a német hatalom érdekében. Az, hogy az általa forgalomba hozott közleményekben a kormányzó aláírása volt olvasható, az nem az aláírói egyetértést jelentette. A valóság-értékükkel nem törődött.

Egy hivatalos fogalmazású és aláírást is tartalmazó nyilatkozatnak csak akkor van jogi és erkölcsi értéke, ha az valóban aláírói egyetértést fejez ki. E nélkül azonban közönséges hamisítvány.

Horthy Miklósnak nem volt szándékában lemondani, sem Szálasi kormányalakítással megbízni, sem kiáltványát visszavonni. Mindez bizonyított tény.

A kormányzót fegyveres őrizetben tartották, cselekvési szabadságától megfosztott fogoly volt. Számára csak a szóbeli tiltakozás lehetősége létezett. Ezzel a lehetőséggel élt is.

Közvetlenül a német szövegnek kézjeggyével való ellátása előtt hivatalos személyek – Edmund Weesenmayer nagykövet és Lakatos Géza miniszterelnök – jelenlétében egyértelmű nyilatkozatot tett: - sem le nem mond, sem Szálasi miniszterelnökké ki nem nevezi. Ezzel tudomásukra hozta, hogy aláírása nem jele sem az egyetértésének, sem beleegyezésének. Weesenmayer tehát tudatos valótlanságot tettetett közzé. Nyilvánvalóan azért, hogy félrevezesse a magyar és a külföldi közvéleményt és a honvédeket.

A tiltakozás olyan tény, amit két tanú erősít meg. Az egyik Lakatos Géza miniszterelnök, aki ezt az „*Ahogy én láttam*” című visszaemlékezésében elhallgatta. Pedig kötelessége volt, hogy tárgyilagosan ezt, mint lényeges mozzanatot, a magyar közvélemény tudomására hozza.

A másik tanú Weesenmayer német nagykövet. De ettől nem várható tanúskodás saját maga ellen.

Az az állítás, hogy a kormányzót megtörte volna fia elrablása, szintén nem igaz. Annak ellenére, hogy fia elrablásáról már tudomása volt, határozottan kiadta a parancsot a budapesti rádióknak a fegyverszünetet bejelentő kiáltvá-

nyának közreadására. Nyilvánvaló, hogy a lemondatásról, kormányalakításról és a rádiókiáltvány visszavonásáról szóló közlemények nem felelnek meg a valóságnak. Nyugodt lélekkel kimondhatjuk, egyértelmű igazsággént: Horthy Miklós nem mondott le, Szálasit nem bízta meg kormányalakítással és a kiáltványát sem vonta vissza.

Horthy Miklós igazsága

Horthy Miklós kormányzó az egész magyar nép létérdekéért vívott harc áldozata lett. Törekvéseinek célját, ha nem is tudta megvalósítani, de mindent megtett, amit csak tehetett. Nem hagyta magára a háború pusztításaiban elsüllyedő Magyarországot. Államfői esküjét mindenben megtartotta.

Erkölcsi megítélésénél nem lehet egyedüli irányadó az eredményességi szempont. Az elismerő erkölcsi megítélés fölmenti az eredménytelenség miatti vádak következményei alól. Ezért a példamutató viselkedéséért csak megbecsülés, hála, elismerés illeti meg.

Az előbbieken elmondottak azt bizonyítják, hogy a német titkosszolgálat által szervezett árulás-sorozatok végrehajtói megtévedt magyarok voltak. Ezek káros tevékenységükkel pusztulást és végtelen szenvedést hoztak a magyar népre.

Amit Lakatos Géza és Ambrózy Gyula tett - vagyis, hogy érvénytelenítették a Horthy Miklós által megkötött fegyverszünetet – óriási, kártékony hatása miatt, közönséges bűntettnek számít. Lakatos Géza, aki Horthy Miklósról fölesküdt katonatiszt volt, tettével parancsmegtagadást követett el és az elenség oldalára állva, megsemmisítette Horthy Miklós erőfeszítéseinek eredményét, a magyar fegyverszünetet. Ezzel olyan szenvedést zúdított az egész magyar népre, ami történelmünk során még nem fordult elő. Lakatos Géza és Ambrózy Gyula gonosz cselekedetére nincs mentség.

Ez az írás minden becsületos, józan, jó szándékú ember számára tárgyilagoss, egyértelmű képét adja az október 15-i magyar tragédiának.

A tudományosnak elfogadott történetírás fél évszázad alatt nem adhatta olyan értelmezését október 15-ének, hogy az tulajdonképpen gyásznapi, ami 1848, 1949, 1956 októbere mellé állítandó jelentőségű. Ezt nem szabad „elkenni”, elintézni azzal, hogy Magyarország sorsát Jaltában döntötték el. Románia sorsát is Jaltában írták elő, mégis, fegyverszünet megkötésével el tudta kerülni azt a tragikus hat hónapot, amit Magyarország nem került el.

Ha már megtörtént, azon változtatni nem lehet. De azt, hogy a megtévedt magyarok bűnét eltakarják és Horthy Miklóst teszik felelőssé mindenért, azt nem szabad megengedni.

Horthy Miklós az egész nemzet létérdekeiért vívott harcában bukott el és áldozatos viselkedése hősi tett volt az aljas árulókkal és a helyzeti fölényben lévő német titkosszolgálatlaltal szemben.

A rosszindulatú, minden eszményt kigúnyoló, cinikus magatartás helyett elismeréssel, megbecsüléssel, hálával kell őt illetni és példaképeink közé sorolva, őrizni emlékét.

Sátoraljaújhely, 2002. szeptember 27.

Isépy Dezső

Irodalomjegyzék

1. Karsai Elek – Karsai László: A Szálasi-per. Bp. 1988.
2. Horthy Istvánné: Becsület és kötelesség. I. Bp. Európa Kvk. 2001.
3. Polcz Alaine: Asszony a fronton. Egy fejezet az életemből. Bp. Szépirodalmi Kvk. 1991. 197.p.
4. Csurgai Horváth József –Tihanyi Tamás – Veress D. Csaba : Harcok és bűnök. Székesfehérvár, Fejér Megyei Önkormányzat kiad. 2002. 445.p.
5. Koszorús Ferenc: Emlékiratainak és tanulmányainak gyűjteménye. Magyar Történelmi Kutató Társaság kiad. 177-188.p.
6. Szakács Sándor – Zimmer Tibor : A háború megváltozott természete. Adatok és adalékok, tények és összefüggések. 1944-1948. Bp. 1997. 445.p.
7. Isépy Dezső: Gondolatok Horthy Miklósról és 1944 október 15-ről. Második, bővített kiadás. Bp. 2001:

47-48.p. Horthy Miklós történelmi szerepéről. Részlet Antall József miniszterelnökkel 1993. augusztus 22-23-án folytatott beszélgetésből.
103-104.p. Egy vélemény az 1944. októberi történeésekről.
105-109.p. Helyszíni tudósítás a budapesti rádió német megszállásáról 1944. október 15-én.
111-121.p. Egy ezredes két halála.
137-138.p. Gondolatok Bakay Szilárd altábornaggyal kapcsolatban.
140-141.p. Gondolatok Latorczay Lőrincről.
122.p. Kiugrás? Fegyverszünet !!!

KOSZORÚS FERENC
volt M. Kir. Vk. ezredesnek,
az 1. Páncélos Hadosztály parancsnokának

**EMLÉKIRATAI ÉS
TANULMÁNYAINAK GYŰJTEMÉNYE**
Sajtó alá rendezte: Koszorús Ferenc özvegye: Varsa Istvánné.
MAGYAR TÖRTÉNELMI KUTATÓ TÁRSASÁG KIADVÁNYA.

VI.

**Az 1944. október 15-én Budapest térségében lévő
magyar és német csapatok erőviszonyainak részletes leírása**

Magyarország állami önállóságát Horthy Miklós kormányzó német fogságba juttatásával a budapesti fegyveres náci lázadás és az ezt támogató, német katonai támadás szüntette meg végérvényesen. Ezt a kormányzó elleni „győzelmet” néhány központi, bizalmi beosztásban lévő katona segítette nyeregbe.

Mivel a sorsfordulót jelentő október 15-e is katonai vonalon dőlt el, és annak lehetőségét végső fokon a Budapesten lévő és az ott még idejében összehozható magyar és német fegyveres erők egymáshoz való viszonya és azok vezetésének mikéntje szabta meg, október 15-e tárgyilagos megírásánál döntően fontos, hogy az itt tekintetbe jövő magyar és német katonai erőket lelkiismeretes pontossággal rögzítsük. Ez az igazsághoz való, szigorú ragaszkodás nemcsak a lehetőségekre való helyes következtetés miatt szükséges, hanem azért is, mert az így megadott lehetőségek megteremtése és azok kihasználása a hivatott vezetési szervek (kormány, vezérkar főnöke) beállítottságát, valódi szándékát is fölfedik.

Az is bizonyossá válik, hogy Magyarország Kormányzója a fegyverszünet-kéréssel nem rohant fejfel a falnak, hanem a Hitlerrel függő viszonyban lévő kormány és vezérkar főnöke helyett is mindent gondosan és jól előkészített, saját cselekvési szabadságának biztosítására.

Tévedés csak egy volt ebben az előkészítő munkában, de az annál végzetesebb. A Kormányzó a saját becsületes énjéből kiindulva, elképzelni sem tud-

ta, hogy a vele azonos kardbojtot viselő tisztekből, akiket az ő bizalma nevezett ki, akik neki, mint a legfőbb hadúrnak, hűséget és engedelmisséget fogadtak, s Magyarország és alkotmányának védelmére kötelezték magukat, a döntő pillanatban egyesek átpártolnak.

Az 1944. október 15-i budapesti katonai helyzetnek egész pontos rögzítése azért kötelességünk, mert ezt még eddig nem tette meg senki. A szélsőségek, jobb és balmagyar, az önigazolók, a német és kommunista mind úgy fordít és kódösít, ahogy saját érdekei kívánják. Így ezekből az elhomályosított adatokból hadicselekmények szándékára következtetni nem lehet. Katonai adatok szempontjából még az olyan illusztris író is, mint Hennyey Gusztáv vezérezredes, volt külügyminiszter, a Wehrwissenschaftliche Rundschau 1962. évi számában, majd az Új Látóhatár 1964. évi, szeptemberi számában, mint az egyik, arra legilletékesebb, egy tanulmányban leírja Magyarország háborúból való kiválási kísérletét. Az Új Látóhatár 436. oldal utolsó előtti bekezdésében az 1944. október 15-i budapesti katonai helyzetről azt állítja, hogy : „*Budapesten csak gyenge őralakulatok álltak az erős német páncélos egységekkel szemben.*”

Ez a megállapítás azóta a német okmányok és az eseményekben benne élő magyar katonatisztek feljegyzései szerint, nem bizonyult helytállónak. Ellenkezőleg.

Tény, hogy annak idején a nácik is pontosan azzal vezették félre a magyar közvéleményt és tisztikart, amit Hennyey külügyminiszter az 1944. október 15-i, budapesti magyar-német katonai erőviszonyokról megállapított. Ez azonban azt is valószínűvé teszi, hogy nemcsak a közvéleményt, de a Lakatos-kormányt is félrevezették. Hiszen e kormány külügyminisztere még 22 évvel a történetek után is a nácik által meghamisított katonai adatok alapján tárgyalja az eseményeket. Viszont ilyen módon a következtetés lehetősége a szóban forgó tanulmánynál is világosabbá teszi, hogy a Lakatos-kormány miért nem tudta teljesíteni azt a legfontosabb feladatát, amiért az államfő ezt a kormányt kinevezte, hogy a veszett háborúból vezesse ki az országot és így „*mentse, ami még menthető.*”

Az O.K.W. Kriegstagebuch IV. kötet 846. oldala szerint, 1944. október 15-én német részről Budapest területén volt: - a 22. SS lovashadosztály, az 503. Tiger Panzer Abteilung, Gruppe Hon SS és Polizerführer Skorzeny Abteilung.

Ezek szerint 1944. október 15-én Budapesten a német katonai összerő – zászlóalj harcászati egységekre átvértékelve – 5 zászlóalj és 6 üteg.

Az 503. Tigris harckocsi osztálynak nem volt pillanatnyilag lőszere. A tigris harckocsi osztály azonban, még ha teljes lőszerjavadalmazással állt volna is rendelkezésre, messze nem jelentett olyan veszedelmet, mint azt egyesek feltüntetni igyekeztek.

Guderian vezérezredes még páncélos felügyelő korában megállapította a legelső kísérleti bemutatóknál, hogy ez a harckocsi- típus a gyalogsági védő-
övben, a gyalogság ellen védtelen, mert nincs toronygéppuskája, s így minden
verébre ágyúval kell lőni. Ezt a megállapítást az 1943. évi júliusi német ellen-
támadási kísérlet (Zitadelle) mindenben igazolta. A Tigris nem váltotta be a
hozzá fűzött, nagy reményeket. Csak nagy távolságról, harckocsik elleni küz-
delemben érvényesült. Vonatkozik ez a városban vívott harcokra is. Így a fé-
lelmetes Tiger-ek, ha bevetésre kerültek volna, a budapesti gyerekek jóval
könnyebben harcon kívül helyezhették volna ezeket, mint ahogy 1956-ban az
oroszharcokoci-kötélékekkel, a nagy T-34-esekkel tették.

Az O.K.W. fent idézett hadinaplójának 849. oldala szerint, október 15-én
Budapestre volt még irányítva az arcvonalból kivont 24. páncélos hadosztály,
vasúti szállítással élével Dukla-nál. Beérkezése Budapestre október 17-étől
válhatott volna esedékessé.

A Nagy –Budapest területén lévő és oda berendelt magyar erők alábbiakban
közölt helyzetét Dálnoki Miklós Béla vezérezredes, 1. hadseregparancsnok
naplófeljegyzései, Hardy Kálmán altábornagy, a folyamerők felügyelője,
1944. augusztusig a páncélos hadtest vezérkari főnöke, Latorcay Lőrinc ezre-
des, a 2. páncélos pótlóvész ezred parancsnoka és ennek helyettese, Poroszlay
Jenő alezredes, valamint Kara László csendőr ezredes feljegyzései, ill. előadá-
sa alapján rögzítettük az alábbiak szerint :

A 9. gyalogezredet két zászlóaljjal még augusztus folyamán rendelte fel a
kormányzó, saját rendelkezésére. Október 15-én, az egyik zászlóalj, Mészá-
ros alezredes parancsnoksága alatt Budavárát védte a Bécsi kapunál. Mészá-
ros alezredes „*az itt szerzett érdemek elismeréséül*” rövidesen ezredes és
Szálasi testőrpáncsnoka lett. Az ezred másik zászlóalja ezen a napon Nagy-
tétényben rostokolt.

Az 1. és 2. páncélos póthadosztály újoncokkal, hadilétszámon Aszód, Vác,
Budapest (mindkét póthadosztálytól a lövészezred parancsnokság és 2-2 zász-
lóalj Budapesten) és Esztergom területén.

Az 1. páncélos póthadosztály csapatai karhatalmi alkalmazásra még nem
voltak alkalmasak, mert az újoncok a kiképzés 6. hetében voltak. A 2. páncé-
los póthadosztály a kiűrtett Munkács, Ungvár, Kassa területéről, szeptember
folyamán került Vác (1. zászlóalj), Budapest (lövészezred-parancsnokság és a
2. lövész-zászlóalj, felderítő zászlóalj, tűzérezred) Esztergom (összes hernyó-
talpas alakulatok) területére. A 2. páncélos hadosztály összes alakulatai kar-
hatalmi alkalmazásra használhatóak voltak az újoncok kiképzésének 7. hó-
napjában. Mindkét páncélos póthadosztály páncélos és tűzérségi anyaggal
szűkösen volt felszerelve. Alig több, mint ami a kiképzéshez szükséges volt.

Mindezeket tekintetbe véve, a 2. páncélos póthadosztály felállíthatott volna 4 üteget, 4 harckocsi és 1 Nimród páncélvadász századot. Ha valaki mindezzel törődött volna!

Az 1. hadsereg ejtőernyős zászlóalja október 15-én délután rakott ki Budapesten.

A budai csendőrlaktanyában 2 karhatalmi csendőrzászlóalj alakult a már kiűritett területekről összevont csendőrőrsök legénységéből, egyenként 300-350 fő ütközetlétszámmal, géppuskákkal felszerelve. Az egyik csendőrzászlóalj parancsnoka Takács Sándor csendőr százados, a másik zászlóalj parancsnoka Kara László csendőr százados volt. Október 15-én ezek a kitűnő zászlóaljak is rendelkezésre álltak volna, de nem kaptak parancsot senkitől.

Október 15-én rendelkezésre állt még Budapest területén: - a budapesti őrzászlóalj, két folyamzár zászlóalj, egy őrnaszád ezred, egy vegyiharc zászlóalj, egy légvédelmi tűzérosztály (a legjobb fegyver a legnehezebb harckocsi-elhárításra) és a testőrség.

A fentieket számba véve tehát, október 15-én, 4-5 óra alatt össze lehetett volna vonni Budapesten magyar részből 13 zászlóaljat, 4 üteget, 5 harckocsi századot, egy légvédelmi tűzérosztályt, a szemben álló német 5 zászlóalj, 6 üteg és az 503. Tigris harckocsi osztag ellen.

Ezek a számok önmagukért beszélnek.

A fentiekben felsorolt Budapest és környékén lévő magyar csapatok megerősítésére Magyarország kormányzója Budapestre rendelte még a 10. könnyű hadosztályt és a huszár hadosztályt. A 10. könnyű hadosztály az 1. hadseregtől Budapest felé október 15-én éjjel Miskolcnál gurult vasúti szállítással. A varsói csata után a kormányzó követelésére hazaszállított huszár hadosztály parancsnoka, Ibrányi Mihály altábornagy október 12-én jelentkezett a kormányzónál, akitől személyesen, szóbelileg, azt a parancsot kapta, hogy legyen készen hadosztályával rövid távbeszélő-parancsra Budapestre vonulni. A huszár hadosztály október 13-án fejezte be kirakását Nagykovács, Kecskemét területén és 8-10 órai gyalogmenetben is Budapestre érkezhettek. Eszerint október 16-án a budapesti magyar erők – a huszár hadosztály bevonásával – 18 zászlóalj, 10 üteg, 5 harckocsi század, 1 légvédelmi tűzérosztályra, október 17-én pedig - a 10. könnyű hadosztály kirakása után – a budapesti magyar erők 28 zászlóalj, 22 üteg, 5 harckocsi század és egy légvédelmi tűzérosztályra lettek volna emelhetők.

Ezekkel a Budapesten lévő magyar erőkkel szemben a 24. német páncélos hadosztály október 17-18-án történő kirakásáig, a német erők maradtak volna mindössze 5 zászlóalj és 6 üteg, valamint egy harckocsi osztag erőben, a 24. páncélos hadosztály kirakása után 11 zászlóalj, 12 üteg, 4 harckocsi század erőben.

Ezen pontos adatok alapján kétségtelenné válnak a lehetőségek, a lehetőségek teremtésére és kihasználására való törekvések, majd – ezek alapján – a kormány és a VKF számára a tennivalók.

Amint az események leírásánál láthattuk, a fegyverszünet kötéséhez szükséges cselekvési szabadságunkon, s ehhez a lehetőségek megteremtésén és biztosításán, láthatóan egyedül Magyarország kormányzója dolgozott. A fegyverszüneti tárgyalások bevezetését és irányítását maga végezte, a kormány és a VKF – nem minden ok nélküli – kikapcsolásával.

Ezt a különleges eljárást a titoktartás, leleplezés, kémelhárítás és félrevezetésen kívül, az is megkövetelte, hogy a kormányban a németek által beültetett két, bizalmi miniszter is ült, kik előtt a minisztertanácsban nem lehetett mindezt nyíltan föltárni.

Ezért érintkezett a kabinetiroda főnökével csak a kormányzó, ki viszont Farago vezérezredessel Moszkvában állt összeköttetésben.

A kormányzó minden tájékoztatást maga adott meg személyesen a fegyverszüneti tárgyalásokról azoknak, akiknek akarta és annyit, amennyit ő elégségesnek ítélt.

A fegyverszünet által legközelebből érdekelt miniszterek (miniszterelnök, külügyminiszter, honvédelmi miniszter) minden tájékoztatást megkaptak. A VKF csak annyit, amennyit a kormányzó elegendőnek talált. Ezáltal a minisztereket óhajtotta a németek előtt menteni a gyanúsítástól.

Ez a komplikált érintkezés bevált. Alig szivárgott ki valami a valóságból, viszont sok más gyanúsításnak vált kútforrásává és kútforrása ma is azok előtt, akik nem értették meg, vagy félreértették. Egy megszállott országban a hírek kiszivárgása ellen a kémelhárítás szabályainak alkalmazása a legjobb fegyver.

Amint a Bakách-Bessenyei-féle svájci tárgyalások lelövése is mutatta, sem a Lakatos-kormány, sem a VKF, valójában sohasem akartak Hitler tudtán kívül fegyverszünetet kötni. Így aztán a Magyarország szuverénitásához és a vállalt hivatás becsületes és elsősorban Magyarország munkáló teljesítéséhez „*makacsul ragaszkodó öregurat*” – a kormányzót – és az általa előkészített lehetőségeket és biztosítékokat a kormány kihasználatlanul hagyta, a VKF pedig leépítette.

Ezért bukott el október 15-én a Nagy-Budapest területén lévő magyar túlerő ellenére is Magyarország, az idegenek támogatta fegyveres lázadással szemben, idegen érdekekért.

A kormány a látszatot október 15-én is igyekezett megőrizni. Lakatos vállalta ugyan a kormány alakítását, de az orosz fegyverszüneti tárgyalásokba való bekapcsolódás nélkül. Ők az eddigi recept szerint Hitler útján keresték

volna a megoldást. De arra nem gondoltak, hogy a lehetetlent vállalták, mert a háború elveszett, Hitler pedig a teljes összeomlásig akart harcolni, ami Magyarország létérdekeivel nem volt összeegyeztethető. Tévedésüknek igen nagy szépséghibája, hogy ezen az úton a gondjaikra bízott Magyarország életérdekei tizedrangúvá süllyedtek Hitler életérdekei mögött, holott tudhatták, hogy a kormányzó utolsó lehetetig ellenzi azt a megoldást, hogy Magyarország végkiárusítója egy beteg, idegen segítséggel hatalomra jutott, náci vezér legyen. A kormány beállítottságát és a lehetetlent kergető céljait tekintve, az október 15-én este a németekkel folytatott megbeszélésük máshová nem vezethetett, mint Szálasi hatalomra juttatásához és Horthy Miklósnak a németek által történő elfogásához.

Hennyey vezérezredes szerint, október 15-én délután a magyar *„felső katonai vezetés már nem működött.”* Ez a megállapítás nem helytálló. Ennek a fordítottja igaz, mert a felső katonai vezetésünk (a vezérkari főnökség) sohasem működött ilyen aktívan, mint ebben az időpontban. A szégyenletes baj csak ott van, hogy ezt az aktivitást a lázadók oldalán, ezek érdekében fejtette ki. Az események leírásánál láthatjuk, hogy a VKF október 15-én már egészen nyíltan fordul ellene saját honvédesküjének, legfelsőbb hadurának, a magyar alkotmánynak és törvényeknek. Pedig akkor a már elveszett hadi helyzetben azt is tudta, hogy nincs a háború esélyét megfordító *„csodafegyver”*.

A tapasztaltak alapján azt is megállapíthatjuk, hogy a kormány minden mesterkedése, a hűtlenné vált VKF minden erőlködése megbukott volna csúfosan, Hitlerrel együtt, ha a budapesti karhatalmak parancsnoksága egy arra való, magyar tábornoknak a kezében van. De semmi esetre sem következett volna be az a szégyenteljes helyzet, hogy október 15-án *„délután és este folyamán Budapest összes fontosabb pontjai a német hadsereg kezében voltak”*. Pedig ez sem egészen igaz, mert Budavára ekkor még nem volt a németek kezén.

A német támadás és náci lázadás elhárítására már október 15-én este rendelkezésre állt 13 zászlóalj, 4 üteg, 5 harckocsi század és egy légvédelmi tüzérsztyály. Október 16-án már ezekkel fel lehetett volna számolni az improvizált SS lovas hadosztyályt és a Skorzeny rendőr zászlóaljat. De a kormányzó rendeletére útban volt Budapest felé a 10. könnyű gyalog hadosztyály és 16-ára be lehetett volna rendelni Cegléd – Nagykőrös területéről a már ott kirkott huszár hadosztyályt is. Csak a vezető és a vezető akarat hiányzott.

Most kellett volna egy olyan karhatalmi parancsnok (mint Bakay Szilárd altábornagy volt, akit az előző napokban éppen ezért ütöttek le az utcán és raboltak el a német „bajtársak”) aki nem az irodából „intézkedik,” aki nem ül föl a nácibarát VKF és az I. hadtest VKF megtévesztő tájékoztatásának, ha-

nem személyesen, maga megy ki a csapatok közé, így veszi számba és kézbe azokat, miután személyesen tájékoztatta a csapatait, miről van szó, mit követel a honvédeskü és a becsület. Aki maga, személyesen, a színhelyen vezet. Aki nem élt volna abban a hamis és szolgai elképzelésben, hogy nem szabad nagyot ütni, a miénket erőszakkal elrabolni készülő kézre, mert azok németek és így „barátoknak, bajtársaknak kell őket tekinteni.”

Egy ilyen magyar karhatalmi parancsnokot ezek a csapatok is éppen úgy követtek volna a katonabecsület útján, mint ahogy az 1. tábori páncélos hadosztály csapatai követték 1944 július 7-én hadosztályparancsnokukat, Koszorús vezérkari ezredest. Ugyanez volt a probléma: Hitler parancsára Horthy Miklóst erőszak útján félreállítani. Akkor is éppen úgy folyt már a náci lázítás a kormányzó ellen, de a csapatok jobban bíztak a közējük jövő parancsnokukban, mint a hazug propagandában.

A csapatok becsületérvése tekintetében most sem lehetne semmi kétségünk. Köztük voltunk, ismertük őket. Latorcay Lőrinc ezredes, a 2. pótlövész ezred parancsnoka még azután is megtagadta az engedelmességet az idegen uraknak, mikor már a nagy fordulat megtörtént, amiért azután keresztül lőtték a helyettesével együtt.

A „német bajtársak” által leütött és elrabolt Bakay Szilárd altábornagy, az I. hadtest és karhatalmi parancsnok helyére, hirtelen nem volt könnyű egy hasonló kvalitású parancsnokot találni. A kormányzó választása először kisbarnaki Farkas Ferenc altábornagyra, a VI. hadtest parancsnokára esett. Ő azonban – előtünk ismeretlen okok miatt – nem vette át a karhatalmi parancsnokságot. Így a kormányzó Aggteleky Béla altábornagyot nevezte ki. A rövid, pár nap alatt, a torlóóó események forgatagában neki azonban már nem volt alkalma alapos, személyes tájékozódásra és meg kellett elégednie azzal, amit az alája rendelt csapatok helyzetéről a VKF-tól és saját náci VKF-étől kapott. Hogy ez a tájékoztatás mennyire hiányos és megtévesztő lehetett, mi sem bizonyítja jobban, mint az a tény, hogy a németek által birtokba vett Gellért-hegy visszafoglalására Piliscsabáról rendelt be egy vegyi harc zászlóaljat.

Aggteleky altábornagyot a saját törzsében lévő náci elem a hadtestparancsnoki irodában, a saját közigazgatás-vezető - Hindy vezérőrnagy – parancsnoksága alatt elfogta. Hindy átvette a hadtestparancsnokságot. Egy hazug tájékoztatással félrevezette a hadtest csapatait és elrendelte, hogy az ő engedélye nélkül, senki sem hagyhatja el a laktanyát. Így biztosította az alárendelt erejű német csapatok számára a zavartalan cselekvési szabadságot. Ezért foglalták el a nácik olyan rövid idő alatt – Budavár kivételével – a főváros fontosabb pontjait.

Ezen a helyzeten csak egy gyors ellentámadással lehetett volna segíteni. Ellentámadáshoz csapatok bőségesen álltak rendelkezésre, de nem volt vezető akarat, mert a Hitlerékkel ekkor már nyíltan együtt dolgozó VKF természetesen arra törekedett, hogy a németek legyenek úrrá a helyzeten. Hogy mi volt a kormány véleménye? Hennyey leírja.

A Lakatos-kormány szándékát már a koronatanácson elárulta, mikor a kormányelnök megtagadta a kormányzói szózat ellenjegyzését, s kifogásokkal

(a német követnek tett ígéret, s a Parlament hozzájárulásának szükségessége) nem vállalta a már folyamatban lévő orosz fegyverszüneti tárgyalásokban való közreműködést. A kormány október 15-én délután, este, majd 16-án is ezen az úton haladt tovább.

Hennyey – volt külügyminiszter – szerint, október 15-én délután a kormány álláspontja: „*A kilátástalan háborút befejezni, de a német szövetségest semmi szín alatt meg nem támadni*”. E fából vaskarikát jelentő határozat ismét világosan mutatja a kormány célkitűzését. Hogyan lehet a kilátástalan háborút befejezni, mikor azt Hitler máris fegyveres erőszakkal akadályozza, mi pedig nem akarunk az ellenünk irányuló, fegyveres német erőszak ellen erőszakot alkalmazni? Ha egy szuverén állam ellen bárki, bármi okból fegyveres erőszakot alkalmaz, miért nincsen joga az illetőnek fegyverrel elhárítani az ellene irányuló fegyveres erőszakot? Miért nem védte meg a felelős kormány az ország függetlenségét, amikor ehhez a fegyveres erő is kellő számban a rendelkezésre állt? Különösen, ha nem is támadásról, hanem egy támadás elhárításáról volt szó.

A kormány álláspontjának második fele, hogy „*a német szövetségest semmi szín alatt meg nem támadni*” – egy olyan korlátokat nem ismerő biztosíték volt Hitler számára, amiben a felelős magyar kormány Hitlerrel szemben Magyarország összes életérdekeinek védelméről eleve lemond.

Ebben a helyzetben némi megfontolással, a németekkel való fegyveres összetűzésnek két lehetősége volt. Az egyik: a Magyarország területén az oroszokkal harcban álló német hadseregek hátra támadása, a fegyverszüneti feltételek alapján.

A harc ezen formáját kívánta elkerülni a kormányzó. Ezért közölte Rahn olaszországi német nagykövettel – akit Hitler 15-én, egyezkedés céljából küldött Horthyhoz – azt a kívánságát, hogy a finn példához hasonlóan, a németek hagyják el Magyarország területét.

A harc másik lehetőségét, mikor a német SS és Polizei Budapesten támad a magyar államvezetés ellen, annál is inkább nem ellenezte a kormányzó, mert hiszen Budavár védelmére a német támadás ellen maga rendelte ki a 9/1. zászlóaljat és a testőrséget. A kormány fent idézett „*semmi szín alatt*” –álláspont-

ja tehát messze túllőtt a kormányzó Magyarország érdekeire sem káros álláspontján.

Hennyey volt külügyminiszter szerint, a kormánynak október 15-én este három kérdésben kellett sürgősen döntenie :

- a/- a Várhegy elleni német támadás megakadályozása,
- b/- az ország központi vezetésének kialakítása,
- c/- a kormányzó személyének a biztosítása – kérdéseiben.

Mondanunk sem kell, hogy a német fegyveres erőszak fegyveres elhárításának feladása – e három pont megoldása – csakis a Hitlernek való, feltétel nélküli lefekvést eredményezhette. Ezt is eredményezte. Október 15-én 23 órakor a miniszterelnök a német Gauleiterrel történt telefonbeszélgetése alkalmával kijelentette, hogy minden további, erőszakos lépés „csak fölösleges vérontást jelentene”. Ugyanakkor – ugyancsak a miniszterelnökségen - a további teendőkről tárgyaló miniszterekben Hennyey szerint a következő felfogás alakult ki:

„A kormányzó biztonsága és a kormányzás kérdései szorosan összefüggnek. Ezeket szétválasztani nem lehet. Így a kibontakozás csakis a német vezetőséggel együtt oldható meg. A kialakult tények alapján tehát nem marad más hátra, mint, hogy a kormányzó a német vezetőségre bízza az új kormány megalakítását (mivel a Lakatos-kormány visszalép), de semmi szín alatt sem mond le. A továbbiakban pedig német védnökség alá helyezi magát és családját.”

A minisztertanács azon felfogása, mely zavarosságában párját ritkító, hiszen önmagának is több ízben ellentmond – elvhűségben és az elvekért való kiállás merészségében pedig szánalmasan gyöngé – nem is eredményezhetett mást, mint ami október 16-án be is következett : a Szálasi-rezsim bevezetését és a kormányzó német fogságba juttatását.

Nem a budapesti helyőrség csapatai állították kész helyzet elé az országot és a honvédséget, hanem a VKF-ségbe és a kormányba beépített quislingek, ahogy ez a megszállott országokban lenni szokott. A katonai vezetés központjába való beépítésük már 1938-ban megkezdődött. A vezérkar illetéktelen külpolitikájáért panaszt tévő három miniszterelnöki vezér is csak a VKF-eit érintette, a gyökér azonban mindannyiszor bennszakadt, a quislingek maradtak, s Hitler exponenseibe kapaszkodva, olyan hatalomra tettek szert, hogy utóbb saját előljárójukat, magát a VKF-et is terrorizálni tudták.

Mi nem tudtuk 1920-ban követni a románok, szerbek és csehek példáját, akik tisztí karukba csak saját fajtájukat engedték be. Így aztán Romániában, mikor a román állam érdekei kerültek ellentétbe Hitlerrel, egy román tábor-

noknak sem jutott eszébe, hogy szembehelyezkedjék ebben a kérdésben a román államfővel.

Mindenek előtt a katonai nácik munkájának az eredménye, hogy Hitler 1944. március 19-én, puskalövés nélkül megszállhatta az országot. E megszállás következménye lett az emelt fővel történő árulás, a hazug propaganda, mely lázított Horthy Miklós és a törvényes magyar államrend ellen, minden ellen, ami magyar öntudatot jelentett. E megszállás eredménye lett, hogy a VKF-ségen belül működő pángermán mag most már mind erőszakosabban dolgozott „*antikommunista*” jelszó alatt Hitlerék érdekében, tekintet nélkül Magyarország érdekeire és saját esküjére. E megszállás eredménye lett, hogy a kimondottan Hitlernek dolgozó Sztójay-kormány helyett az államfő most is egy olyan kormányt kényszerült kinevezni, mely azért a földatért, amiért a kormányzó kinevezte – hogy az országot mielőbb kivezesse a vesztes háborúból – kezdeményező lépést nem tett, a kormányzó kezdeményezéseit nem támogatta kellőképpen, a nyilasok szervezkedését, fegyverkezését és a kormányzó ellen fordított, lázító propagandát eltűrte, a döntő napok alatt, október 15-én és 16-án pedig olyan szánalmasan gyöngén viselkedett, hogy a nácik célba érését és a kormányzó német fogságba juttatását, a nácik hatalomra kerülését lehetővé tette.

Amilyen vétek volna részünkről a jövő fontos tanulságául szolgáló tévedések és bűnök elhallgatása, éppen olyan nagy hiba lenne azt állítani, hogy a legfőbb magyar végrehajtó szervekben a megszállás alatt, mindenki hűtlenné vált volna. Az árulást irányítókön kívül ui. voltak ott még igen sokan, akik egész életükben a katonabecsület útján szolgálták hazájukat, s most a hivatalos, megtévesztő tájékoztatások és propaganda hatása alatt, ezúttal is úgy vélték, hogy a haza javát szolgálják. Súlyos tévedésükre csak akkor döbrentek rá, mikor a végkatasztrófa bekövetkezett, s minden nyilvánvalóvá vált.

Tévedni emberi dolog. A jóhiszemű tévedés nem is marasztalható el, ha az illető belátta tévedését. A tévedés belátása azonban átlagon felüli jellemet kíván.

Igy adódik, hogy – bár a háború óta eltelt negyed évszázad alatt a dokumentumok nagy része napfényre került – vannak, akik az események elferdítésével igyekeznek a hibákat, tévedéseket jóvátenni. Ez az eljárás csak arra lehet jó, hogy a tévedés jóhiszeműségét is kétségessé tegye. Viszont a már bekövetkezett tényekkel bizonyított tévedés belátása kétségtelen bizonyítéka a jóhiszeműségnek és az átlagon felüli jellemnek. Ezek között az élen jár vitéz Csatai Lajos vezérezredes, honvédelmi miniszter. Ő egy hosszú és becsülettel viselt katonai szolgálat után került a honvédelmi tárca élére a Kállay –kormányban, s mikor a katasztrófa beálltakor látta, hogy a kormány politikája hová vezetett, élete eldobásával bizonyította, hogy tévedett.

HORTHY MIKLÓSSAL KAPCSOLATOS IRODALMI ADATOK GYŰJTEMÉNYE

*Az 1959 és 2002 között, időszaki kiadványokban
közreadott írások megjelenési adatai
(Magyar Nemzeti Bibliográfia)*

1. ABLONCZY Balázs: Horthy Miklós és Teleki Pál. = Rubicon, 2001. 105-106. 33-36. o.
2. ANDOR, Leon : Horthy Miklós tárgyalásai a hírhedt szélhámossal, Trebitsch-Lincolnnal. = Magyar Nemzet, 1963. január 23. sz. 5. o.
3. ANTALL József: Horthy Miklós újratemetéséről. (Interjú a miniszterelnökkel.) = Heti Magyarország, 1993. 30. évf. 36. sz. 4-8. o.
4. Az 1941-es hadbalépés: kényszerpálya? (Kerekasztal-beszélgetés.) = Élet és Irodalom, 2001. 45. évf. 34. sz. 13. o.
5. BALLA Gábor: Horthy magyar volt. = Hunnia, 1991. 23. évf. 54-56. o.
6. BALOGH Edgár: Kolozsvár 1944 őszén. (A Kormányzó utasítására Veress Lajos vezérezreides fegyveres ellenállás nélkül adta fel Kolozsvárt.) = Népszabadság, 1984. augusztus 25.
7. BAUER TAMÁS: Horthy és örökösei. = Magyar Hírlap, 1993. 26. évf. 196. sz. 7. o.
8. BOKOR Péter: Egy lázadás története. A Horthy-proklamációtól a nyilas-puccsig. = Magyar Hírlap, 1993. 26. évf. 240. sz. 8. o.
9. BOKOR Péter: A Horthy-rendszer megítéléséről. (Kerek-asztal beszélgetés.) = Pártélet, 1984./6.sz. 46-58. o.
10. BOKOR Péter: Az elvetélt csendőrpuccs ismeretlen története. = Magyar Hírlap, 1993. 26. évf. 154. sz. 14. o.
11. BOKOR Péter: Egy ezredes két halála. (Latorczay Lőrinc) = Élet és Irodalom, 1982. május 14.
12. BORUS József: Vörös János és Nádas Lajos 1944. október 15-i szerepéről. = Történelmi Szemle, 1991. 33. évf. 3-4. sz. 249-254. o.
13. BOWDEN Ilona – Ifj. HORTHY István: A látogatás. = Maholnap, 1991. 3. évf. 34. sz. 4-5. o.

14. BRAHAM Randolph L.: A demokrácia nem épülhet torz történelemre. – - beszél Horthy szerepéről a magyar holocaustban. = Népszabadság, 1993. 51. évf. 226. sz. 11. o.
15. CZIGLER Klára: A Horthy –család és a repülés. (Emlékei.) = Repülés-tört. Konf. közlem. 1998. 87-90. o.
16. CSÁKY Zoltán: 35 éve halt meg vitéz nagybányai Horthy Miklós. = Ring. 1992. 4. évf. 7. sz. 18-20. o.
17. CSIGA Andrea: Népoktatás és nemzetnevelés. A Horthy-rendszer oktatáspolitikája a tantervek és vezérkönyvek tükrében. = Belvedere meridionale. 1997. 9. évf. 3-6. sz. 85-100. o.
18. CSONKARÉTI Károly: Egy lovagias tengerész. = Rubicon, 2001. 105-106. 14-18. o.
19. CSONKARÉTI Károly: Horthy Miklós a tengeren. = Új Magyarország, 1992. 2. évf. 121. sz. 17. p.
20. DÁLNOKI Veress Lajos: Miért nem sikerült a „kiugrás”? =Új Látóhatár, 1970/2. sz. 157-164. o.
21. DEÁK István: Admiral and regent Miklós Horthy. Some thought on a controversial statesman. = Hung. q., 1996. 78-89. o.
22. DESEŐ Walter: Egy rádióbemondó emlékezik. 3. (1944. a budapesti Rádió német megszállása.) = Magyar Élet (Ausztrália) 1988. július.
23. DESEŐ Walter: Egy rádióbemondó emlékezik. 16. (A Magyar Rádió első amerikai átvétele: a Kormányzó angol nyelvű beszéde.) = Magyar Élet (Ausztrália) 1988. november 10.
24. DOMAN, Nicholas L.: Így láttam Horthyt. = Népszabadság, 1991. 49. évf. 133. sz. 20. o.
25. DOMBRÁDY Lóránd: Ki akar itt kiugrani? = Rubicon, 1995. 48. sz. 21-23. o.
26. DOMRÁDY Lóránd: Ki akar itt kiugrást? = Rubicon, 1999. 1. ksz. 40-43. o.
27. DREISZIGER Nandor F.: Miklós Horthy, István Horthy and the Second World War. = Hung. stud. rev. 1996. 23. évf. 1-2. sz. 5-84. o.
28. DREISZIGER Nandor: Edmund Veesenmayer on Horthy and Hungary: an American intelligence Report. = Hung. stud. rev. 1996, 23. évf. 1-2. sz. 43-65. o. évf. 6. sz. 58-61. o.
29. FARKAS György: Ifj. Horthy István szolgálatában. 3. = Magyarok Világlapja, 1993. 3. évf. 4. sz. 52-54. o.
30. FARKAS György: Horthy István inasa és „íródeákja.” 4. = Magyarok Világlapja, 1993. 3. évf. 5. sz. 52-54. o.

31. FARKAS György: Napló Horthy Istvánról. I-II. = Magyarok Világlapja, 1993. 3. évf. 2. sz. 52-54. o. 3. sz. 53-55. o.
32. FAZEKAS Sándor: Horthy Miklós 1868-1957. Kenderestől Estorilig. = Jászkunság, 1992. 38. évf. 3. sz. 22-26. o.
33. FRISNYÁK Zsuzsa: Kormányzói utazások. = Múzsák, 1992. 23. évf. 1. sz. 22-23. o.
34. GERGELY Jenő: Horthy és Gömbös. = Rubicon, 2001. 105-106. 29-30 o.
35. GOSZTONYI Péter: Horthy Miklós száműzetésben. (1944-1957.) = Pálóc föld, 1993. 27. évf. 5. sz. 485-499. o.
36. GOSZTONYI Péter: Kormányzó hármass bilincsbén. = 168 óra, 1991. 3. évf. 1. 18-19. o.
37. GOSZTONYI Péter: Német katonai okmányok 1944. október 15. előtörténetéhez. = Új Látóhatár, 1969/6. sz.
38. GOSZTONYI Péter: Horthy az emigrációban. = Magyar Nemzet, 1993. 56. évf., 204. sz. 12. o.
39. GOSZTONYI Péter: Ön mit hallott Horthyról? Beszélgetés történésszel. = 168 óra, 1991. 3. évf. 44. sz. 13. o.
40. HAJDU Tibor: Horthy-korszak. Mozgástér és kényszerpálya. = Rubicon 1998. 10. évf. 78-79. sz. 39-44. o.
41. Hamvak hazája. Kenderes, Horthy Miklósról - nyilatkozatok tükrében. = Új Magyarország, 1993. 3. évf. 206. sz. 13-14. o.
42. HARASZTI Taylor Éva: Horthy Miklós Magyarország történelmi szerepéről. Levél az angol királyhoz, 1945 májusában. Közread.: —.=História, 1992. 14. évf. 7. sz. 29-30. o.
43. HARASZTI Taylor Éva: Miért nem ült Horthy Miklós a háborús bűnösök padján? = História, 1990. 12. évf. 5-6. sz. 32. o.
44. HARASZTI Taylor Éva: Why was admiral Horthy not considered a war criminal? = New Hung. q. 1989. 113. 133-143. o.
45. HARSÁNYI István: Dinasztia ? Álmok a magyar trónról Horthy István halála után. = Magyarország, 1990. 27. évf. 38. sz. 40. o.
46. HIRATA, Takeshi: A Bethlen-konzolidáció a nemzetközi politológiai irodalom tükrében. = Rubicon, 1997. 65. sz. 12-14. o.
47. HORTHY Istvánné: Voltak-e dinasztikus tervei Horthynak? = 168 óra, 1992. 4. évf. 33. sz. 4-5. o.
48. HORTHY Miklósné: Inségsegélyt kérő levelek az 1930-as évek derekáról.= Mozaikok Csongrád Vár. tört. 1985. 25-29.o.
49. HORTHY István, ifj. – PÉTER László: Édesapjáról Horthy István. = História, 1993.15. évf., 9-10. sz. 14-15. o.

50. HORTHY István, ifj.: A világpolgár. = Népszabadság, 1993. 51. évf. 212. sz. 19. o.
51. HORTHY Istvánné Edelsheim Gyulai Ilona: Horthy a Gestapo fogságában. Részletek Horthy Istvánné visszaemlékezéseiből. = História, 2000. 22. évf. 8. sz. 17-21. o.
52. HORTHY Istvánné, Edelsheim Gyulai Ilona: A cselekvő tanú. = Magyar Nemzet 2000. 63. évf. 294. sz. 23. o.
53. HORTHY Istvánné: Emlékezés. 6-7. = Magyarország, 1990. 27. évf. 33. sz. 4-5. o.
54. HORTHY Istvánné: Történelem felülnézetből. Portugáliai beszélgetés Horthy Istvánnéval. (Riporter: Bokor Péter.) =Élet és Irodalom, 1988. 32. évf. 13. sz. 6-8. o.
55. HORTHY Miklós, ifj.: Magyarok Brazíliában. = Dunatáj, 1989. 12.évf. 3. sz. 63-67. o.
56. HORTHY Miklós: Emlékirataim. (Részletek.) = Kortárs, 1990. 34. évf. 7. sz. 81-91. o.
57. HORTHY-KORSZAK. Konzervativizmus és revízió. (Tanulmányok) = Rubicon, 1997. 65. sz. 1-42. o.
58. JÁSZI Oszkár kritikája Montgomery amerikai követ könyvéről. = Magyar Nemzet 1991. 54. évf. 196. sz. 8. o.
59. JUBA Ferenc: A diadalmas otrantói ütközet. = Hunnia 1998. 102.sz. 14-20. o.
60. JUHÁSZ Gyula: Két tárgyalás 1943 tavaszán. (Feljegyzések Kállay Miklós 1943 április 11-i római és Horthy Miklós 1943 április 16-17-i klessheimi tárgyalásairól.) = Történelmi Szemle 1973, 16. évf. 3-4.sz. 488-530. o.
61. KARDOS József: Horthy Miklós és a legitimizmus. = História, 1994. 16. évf. 7. sz. 30-31. o.
62. Ki volt Horthy Miklós? (Tanulmányok.) = Rubicon, 2001. 105-106. 4-82. o.
63. KISS Zoltán: Legendák születése. ORMOS Mária: „Soha, amíg élek!” Az utolsó koronás Habsburg puccskísérletei 1921-ben. = Új Forrás, 1993. 25. évf. 9. sz. 56-75. o.
64. Kormányzói audiencia az első zsidótörvény előtt. (1937. november 11.) = Lvt. Közlem. 1993. 64. évf. 1-2.sz. 143-164. o.
65. KOROM Mihály : Horthy kísérlete a háborúból való kiválásra és a szövetséges nagyhatalmak politikája. I-II. = Századok, 1974. 108. évf. 4.sz. 836-878. o., 5-6. sz. 1062-1109. o.

66. KRIZSÁN László: Kísérlet a Horthy-dinasztia megalapítására. = Életünk, 1999. 37. évf. 54-65. o.
67. KROMER István: Kormányzók és utókoruk. = Igen, 1993. 5. évf. 19. sz. 7-8. o.
68. LENGYEL István: Kormányzóválasztás 1920-ban. = Élet és Tudomány, 1965/11. sz. 498-502. o.
69. LUKÁCS, John: Horthy Miklós 1868-1957.= Magyar Hírlap, 1993. 26. évf. 205. sz. (mell.) II.
70. MACCARTNEY C. A.: Egy angol professzor beszélgetései Horthy Miklóssal. 1-2. = Élet és Tudomány, 1993. 48. évf. 48. sz. 36-37. o. 1128-1130. o., 1160-1162. o.
71. MAGYARI Barna: Horthy Miklós és a II. világháború. 125 éve született a Kormányzó.= Heti Kis Újság, 1993. 3. évf. 26. sz. 5-6. o.
72. MAGYARI Barna: A Kormányzó és a visszacsatolt területek. = Hévíz, 1994, 2. évf. 3. sz. 21-25. o.
73. MAGYARI Barna: Horthy István rejtélyes halálának körülményei.= Somogy, 1993. 21. évf. 1. sz. 69-71. o.
74. MAKAI Ágnes: Hőstettek és protokoll. Horthy Miklós kitüntetései. = Rubicon, 2001. 105-106. 40-41. o.
75. MARSAY Frigyes: Horthy Miklós és a románok. I. =Szent Korona, 1990. 2. évf. 15. sz. 10. o.
76. MATHEIDESZ Konrád: A hírhedt dátum: 1944. október 15. Tűzharc az Eskü-téren. = Esti Hírlap, 1984. október 13.
77. MÉSZÁROS Károly: Diplomáciai és egyéb adatok az első legitimista puccshoz, valamint a Teleki-kormány lemondásához. = Valóság, 1994. 37. évf. 7. sz. 43-55. o.
78. MONTGOMERY, John F.: A kelleni csatlós.= Magyar Nemzet, 1991. 54. évf. 152.sz. 6.o., 153. sz. 10. o., 154. sz. 12. o. ...
79. MURÁNYI Gábor: A kimentett lovas tengerész. Horthy és a háborús bűnök. = Hvg, 2000. 22. évf. 4. sz. 73-75. o.
80. MURÁNYI Gábor: Trónra kormányzó. A Horthy-dinasztia ambíciói. = Hvg, 2001. 23. évf. 13. sz. 83., 85., 87. o.
81. NÁDAS Lajos: Vörös János és Nádas Lajos 1944. október 15-i szerepéről. = Történelmi Szemle 1991.
82. NAGY Zsuzsa – ORMOS Mária – ROMSICS Ignác: Kényszerpálya és felelősség. Beszélgetés a nyolcvan éve született Horthy rendszerről. = Népszabadság, 1999. 57. évf. 26. sz. 24-25. o.
83. NAGY Zsuzsa L.: Horthy Miklós (1868-1957) = Rubicon, 1999. 92. 24-28. o.

84. NAGY Zsuzsa L.: Újra értékelni a Horthy-korszakot. = Iskolakultúra, 1995. 5. évf. 1-2. sz. 21-25. p.
85. NAGY Zsuzsa: A fővezér. = Rubicon, 2001. 105-106. 19-22. o.
86. NAGY Zsuzsa: Amerikai diplomaták jelentései Horthy Miklósról 1920-1944. = Történelmi Szemle, 1990. 32. évf. 3-4. sz. 173-196. o.
87. NAGY Zsuzsa: Amerikai diplomaták jelentései. = História, 1990. 12. évf. 5-6. sz. 20-21. p.
88. ORMOS Mária: Az életpálya még kutatókra vár. = Népszabadság, 1993. 51. évf. 205. sz. 12-13. o.
89. ORMOS Mária: Ismerjük-e. Horthy Miklóst? = Kritika, 1991. 191. évf. 2. sz. 36-39. o.
90. ORMOS Mária: Jelző és történelem. (Kérdések a Horthy –korszakról.) = Történelmi Szemle, 1997. 39. évf. 2. sz. 178-189. o.
91. ORMOS Mária: Kormányzó vagy király? Horthy Miklós és IV. Károly 1921-ben. = Rubicon, 2001. 105-106. 23-28. o.
92. ORMOS Mária: Nácizmus és kisállamiság. = Kritika, 1991. 4. 30-32. o.
93. ÖLVEDI Ignác: A Lakatos-kormány és a fegyverszünet. = Új Magyarország, 1994. október 8.
94. ÖLVEDI Ignác: Horthy sikertelen fegyverszüneti kísérlete. = Élet és Tudomány, 1974. 29.évf. 39. sz. 1840-1845. o.
95. ÖLVEDI Ignác: A moszkvai fegyverszüneti tárgyalások és Horthy sikertelen „leválási” kísérlete, 1944. október.= Hadtörténelmi Közlemények 1975. 73-123. o.
96. ÖLVEDI Ignác: Adalékok a Horthy és a Lakatos-kormány katonapolitikájához. (1944. augusztus 28.-szeptember 8.) = Századok, 1969. 103. évf. 1. sz. 30-65. o.
97. ÖLVEDI Ignác: Az 1. magyar hadsereg történetéből. A hadsereg törzsszál-lásán történt 1944. október 15-16-án. = Új Magyarország, 1994. június.
98. ÖLVEDI Ignác: Az 1. magyar hadsereg történetéből. A kormányzói szó-zat és a hadsereg csapatai. = Új Magyarország, 1994. október 8.
99. ÖLVEDI Ignác: Egy elszabotált parancs : 1944 nyarán történt. = Magyar Nemzet, 1994. 57. évf. 170. sz. 7. o.
100. PÁL Csaba: A Kormányzó születésnapja szülőfalujában. = História, 1991. 13. évf. 4. sz. 34. o.
101. PÁL Csaba: Kenderes, a családi birtok. = História, 1990. 12. évf. 5-6. sz. 12-13. o.
102. PALOTÁS Pál: Lemondott-e valaha is Horthy ? = Kapu, 1993. 6. évf. 46-50. o.

103. PALOTÁS Pál: Márványtábla a Dohány utcában. = Kapu 2002. 10. sz. 66-67. o.
104. PALOTÁS Pál: Koszorús Ferenc öröksége. = Kapu 2002. 8. sz. 62-68. o.
105. PALOTÁS Pál: Október idusa. = Kapu, 1992. 5. évf. 11. sz. 29-32. o.
106. PALOTÁS Zoltán / Pál? /: Horthy és a Horthy-korszak. = Kapu, 1991. 3. 21-23. o.
107. PÁNDI Lajos: Egy portugáliai magyar száműzött: Horthy Miklós. = Acta hist. 1991. Külön szám. 135-142. o.
108. PELLE János: „Nálunk tiszta a közélet.” = Magyar Nemzet, 2000. december 14.
109. PÉNTEK Rita: Istvan Horthy's election as viceregent in 1942. = Hung. stud. rev. 1996. 23. évf. 1-2. sz. 17-28. o.
110. PÉNTEK Rita: Az utódlás kérdése. Horthy István kormányzóhelyettesé választása. = Rubicon, 1997. 65. sz. 26-29. o.
111. PÉNTEK Rita: Horthy István (1904-1942.) = Repüléstört. Konf. közlem. 1997. 237-243. o.
112. PETHŐ Tibor: Horthy hamvai Magyarországon. = Magyar Nemzet, 56. ÉVF. 1993. 200. sz. 17. o.
113. PIHURIK Judit: Horthy Miklós alakja kortársak naplói, visszaemlékezései és emlékiratai tükrében. = Hitel, 1995. 8. évf. 11. sz. 25-33. o.
114. PIHURIK Judit: Szubjektív források. A Horthy –korszakra vonatkozó memoárirodalom vizsgálatának néhány tanulsága. = Acta historica. 1995. 102. 69-78. o.
115. PIHURIK Judit : Politikai tanulmány, vagy vádirat? Néhány gondolat Bethlen István 1944-es emlékiratáról. = Acta historica. 1992. 96. 63-71. o.
116. PIHURIK Judit: Magyarország második világháborús szerepvállalása a memoárok tükrében. = Acta historica 1998. 107. sz. 63-72. o.
117. PIHURIK Judit: Sodródás. Kérdések és válaszlehetőségek 1944 nyarán. = Palócföld 1993. 4. évf. 27. sz. 378-387. o.
118. POCZIK Szilveszter: Horthy Miklós dinasztikus tervei. = Mozgó Világ, 1994, 20. évf. 7. sz. 71-75. o.
119. POMOGÁTS Béla: Szárszó és/vagy Kenderes. = Népszabadság, 1993. 51. évf. 235. sz. 17. o.
120. PRITZ Pál: Horthy Miklós és Edmund Veessenmayer. A magyar-német viszony 1944 március után. = Rubicon, 2001. 105-106. 59-63. o.
121. PRITZ Pál: Horthy Miklós és Edmund Veessenmayer: A magyar- német viszony 1944. március után. = Magyar Tudomány, 1994. 39. évf. 5. sz. 552-562. o.

122. PRITZ Pál: Miklós Horthy, Edmund Veesenmayer Hungarian –German relations after March 1944. = Hung. stud. rev. 1996. 23. évf. 1-2. sz. 29-42. o.
123. PUSZTASZERI László: Horthy, egy élet Magyarorszáért. = Világszövetség, 1993. 2. évf. 2. sz. 17-18. o. 8-9. sz. 19. o., 19. sz. 10-11. o.
124. PUSZTASZERI László: A béke-császár pokoljárásai. (IV. Károly királyról.) = Új Magyarország, 1991. 1.
125. PUSZTASZERI László: Fegyvert s vitézt éneklek. Elfogulatlanul a hét évtizedes Vitézi Rendről. = Új Magyarország, 1991. 1. évf. 69. sz. 12. o.
126. PÜSKI Levente: A Horthy –korszak jellegéről. = Debreceni szemle 1997. 3-4. sz. 406-414. o.
127. PÜSKI Levente: Demokrácia és diktatúra között. = Rubicon 2001/10-2002/1. 31-37. o.
128. RÁNKI György : Oszd meg és uralkodj! =História, 1982. 3. évf. 3. sz. 24-27. o.
129. RÁNKI György : Újabb történelemhamisítási kísérlet. Horthy levele Adenauerhez. = Magyar Nemzet, 1963. január 13. 7.o.
130. RÁNKI György : Az ország német megszállása és Horthy hadserege. = Valóság, 1963/3., 9-18. o.
131. Regent Miklós Horthy, István Horthy and the Second World War. = Hung. stud. rev. 1996. 23. 1-2. sz. 5-84. o.
132. ROMSICS Ignác: A Horthy –korszak pártrendszere. = Rubicon 2002. 4-5. sz. 20-25. o.
133. ROMSICS Ignác: A kormányzó és a „gazda”...(Horthy Miklós és Bethlen István politikai együttműködéséről.)= História, 1990. 12. évf. 5-6. sz. 15-18. o.
134. ROMSICS Ignác: Egy korszak mérlegen. A Horthy-Magyarország két évtizede. = Rubicon, 2001. 105-106. 44-51. o.
135. ROMSICS Ignác: Elitimizmus, tekintélyelv, konzervarivizmus. A Horthy-rendszer jellegéről. = Rubicon, 1997. 65. sz. 4-11. o.
136. ROMSICS Ignác: Horthy levelei Zsitvay Tiborhoz 1949 és 1851 között. = História, 1990. 12. évf. 5-6. sz. 33-35. o.
137. ROMSICS Ignác: Magyarország admirálisa lóháton. = Magyar Nemzet, 1995. 58. évf. 10. sz. 10. o.
138. ROZSNYÓI Ágnes: 1944. október 15. A Szálasi-puccs története. = Századok, 1959. 92. évf. 2-4.sz. 373-403. o. 5-6. sz. 871-892. o.
139. SAKMYSTER, Thomas: Horthy és a holocaust. = Rubicon 2001.
140. SAKMYSTER, Thomas: Ki volt Horthy Miklós? = Rubicon, 2001. 105-106. 64-70.

141. SAKMYSTER, Thomas: Miklós Horthy and the allies: 1945-1946. = Hung. Stud. Rev. 1996. 1-2. sz. 67-79. o.
142. SÁRKÖZY Péter: Történesek és történészek. = Új Magyarország, 1994. október 28.
143. SERÉDY Jusztiánián: Feljegyzések a kormányzó helyettes választásáról.= Világosság, 1990. 31. évf. 5. sz. 385-400. o.
144. SIPOS Péter: Ki volt Horthy Miklós? = 168 óra, 1991. 3. évf. 1. sz. 17-18. o.
145. SIPOS Péter: A Kormányzó hitvese Purgly Magdolna 1881-1959. = História, 2000. 22. évf. 2. sz. 20-24. o.
146. SIPOS Péter: A kormányzó. = História, 1990. 12. évf. 5-6. 3-6. 8-10. o.
147. SIPOS Péter: Az államfő nem bandavezér. Horthy Miklós Kormányzó pályájának ismeretlen részletei. = Népszabadság, 1995. 53. évf. 242. sz. 23. o.
148. SIPOS Péter: Előportré a névadóhoz. Horthy Miklós a tengerésztsízt. = Világosság, 1993. 34. évf. 6. sz. 18-25. o.
149. SIPOS Péter: Horthy Miklós és Magyarország német megszállása, 1943. április. = História, 1994. 16. évf. 4. sz. 23-24. o.
150. SIPOS Péter: Horthy Miklós otrantói csatája. = História, 1996. 18. évf. 8. sz. 30-31. o.
151. SIPOS Péter: Horthy Miklós, a Kormányzó. = Magyar Nemzet, 1993. 56. évf. 206. sz. 10. o.
152. SIPOS Péter: Horthy-kormányzat a szélsőjobb ellen. 1936-1941. = História, 1996. 18. évf. 3. sz. 3-5. o.
153. SIPOS Péter: Kormány, Kormányzó, parlament. Állam és hatalom a Horthy-korszakban. = Rubicon, 1996. 34-39.
154. SÜKÖSD Mihály: Horthy és a király. = Népszabadság, 1991. 49. évf. 246. sz. 18. o.
155. SZABÓ István: Az államfői hatalom idiglenes rendezése. (1920-1944.) = Rubicon, 2001. 105-106. 52-58. o.
156. SZABÓ Miklós M.: Ami az András-naplóból meg (nem) tudható. = Hadtört. közlem. 2000. 1. 145-155. o.
157. SZABÓ Miklós: A neobarokk altengernagy és a kenderesi nagygyűlés. = Kritika, 1993. 10. sz. 16-18. o.
158. SZABÓ Miklós: Horthy. = Kapu, 1991. 4. évf. 8. sz. 22-24. o.
159. SZAKÁLY Sándor: A legfelsőbb hadúr. = Rubicon, 2001. 105-106. 37-39. o.
160. SZAKÁLY Sándor: A szemtanú hitelességével. Hatz József emlékei 1944-1945 eseményeiről. = Kritika, 1985/2. 2-40. o.

161. SZAKÁLY Sándor: Naív ember volt-e Horthy? = Népszabadság, 1992. 50. évf. 286. sz. 10. o.
162. SZALONTAI Éva: A becsület és kötelesség élő szobra: Özvegy Horthy Istvánné. = Kapu 2002. 6-7. sz. 111. o.
163. SZILÁGYI Ágnes Judit: Ifjú Horthy Miklós magyar királyi követ Brazíliában. = Világtörténet, 1998. tavasz/nyár. 56-61. o.
164. SZINAI Miklós – SZÜCS László: Horthy's secret correspondence with Hitler. = New Hung, Quart., 1963. No. 11. 174-191. o. 2 t.
165. SZINAI Miklós: „Egy régi jó barátunk eggyesült egy másik régi jó barátunkkal.” Az Anschluss és a Horthy –rendszer. = Magyar Tudomány 1998. 43. évf. 10. sz. 1168-1174. o.
166. SZINAI Miklós: A társadalom manipulálható. = História, 1991. 13. évf. 34. sz. 35. o.
167. SZÜCS László: Horthy levele Sztálinhoz 1944 őszén. = Századok, 1970. 4.sz. 983-989. o.
168. SZÜCS László: Osztrák diplomaták jelentései. = História, 1990. 12. évf. 5-6.sz. 22-23. o.
169. TAMÁSI Tamás: Végtisztesség Kenderesen. = Új Magyarország, 1993. 3. évf. 207. sz. 1. 5. o.
170. TAXNER-TÓTH Ernő: Távolodik tőlünk a világ. = Magyar Nemzet, 1992. 55. évf. 34. sz. 6. o.
171. TOMBOR Tibor: A Héja zuhanása. Horthy István balesete. = Magyarország, 1990. 27. évf. 36. sz. 21. o.
172. TOMBOR Tibor: Roncsvallatás. = Magyarország, 1990. 27. évf. 37. sz. 20-21. o.
173. TÓTH Bálint: Száműzetés életfogytig, meg azután is.(Horthy Miklós) = Élet és Tudomány, 1991. 35. évf. 20. sz. 4. o.
174. TÓTH Sándor : A Horthy-klikk 1944. október 15-i kiugrási kísérletéről. = Hadtörténelmi Közlemények, 1965. 12. 3. sz. 404-424. o.
175. TÖRÖK Bálint: Legenda, vagy tény? Mi az igazság a Koszorús-akcióról? = Magyar Szemle, 2000. 9. évf. 5-6. sz. 102-119. o.
176. VÁRADY Béla: A száműzött Horthy és az amerikai magyarság. = Valóság, 2000. 43. évf. 4. sz. 64-69. o.
177. VARGA E. László : A kormányzó látogatása Lengyelországban 1938-ban. = Hadtört. közl. 2001.
178. VARGYAI Gyula: A helytartó és kormányzója. Veesenmayer és Horthy 1944-ben. = Népszava, 1984. 110. évf. 112.sz. 6.o.
179. 1. VARGYAI Gyula: Gyászszertartás és politika. Horthy István temetése 1942-ben. = História, 1990. 12. évf. 5-6. sz. 33-35. o.

180. 1. VAS Zoltán : Horthy Miklós a kormányzó. = Látóhatár, 1968. 18. évf. 5-6. sz. 494-523. o., 7-8.sz., 671., o. 9-10.sz. 865-882. o., =1969.. 19.évf. 1-2. sz. 114-141. o., 3.4.sz. 313-336.o., 5-6. sz. 520-540. o., 7-8. sz. 673-685. o., 9-10. sz. 865-880. o.
181. 1. VAS Zoltán: Horthy Miklós. = Kortárs, 1968. 12. 2. sz. 281-292. o. 464-476 o., 625-637. o.
182. VIGH Károly: A Kormányzó országlásának a vége. 1944. október 15. = Élet és Tudomány, 1994. 49. évf. 40. sz. 1262-1264. o.
- 183 VIGH Károly: A nyilasok rajtaütöttek a katonai ellenállókon. = Magyar Hírlap, 1994. 27. évf. 274. sz. 19. o.
184. VIGH Károly: Horthy és Zsilinszky. História, 1990. 12. évf. 5-6. sz. 18-20. o.
185. VIGH Károly: Horthy Miklós megítélése. Nyugodhatna magyar földben. = Magyar Nemzet, 1991. 54. évf. 274. sz. 6. o.
186. VITÁNYI Iván: Horthy a demokrácia szemszögéből. =Népszabadság, 1993. 51. évf. 201, sz. 9. o.
187. ZELEWSKY Viktor: Egy koronatanú véleménye Horthy István haláláról. (Riporter: Szikora Katalin.) = Magyar Hírlap, 1992. 25. évf. 229. sz. 9. o.
188. ZEMPLÉNI András: Újratemetni nem veszélyes. = Magyar Hírlap, 1994. 27. évf. 171. sz. 11. o.

COPYRIGHT © ISÉPY DEZSŐ

Tipográfia: Püski Atilla
Telefon: 06-30-370-2744
Email: kingatilla@yahoo.com

ISBN:

Készült a Püski Kiadó nyomdájában

PRINTED IN HUNGARY

A MAGYAR FEGYVERSZÜNET TRAGÉDIÁJA

1944 október 15.

Irta és válogatta
ISÉPY DEZSŐ